2-a Jaro, N-o 11 (63) APERAS S.A.T. SEMAJNE 10. Decembro 1925

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

Korespond-adreso: "Redakcio de Sennaciulo", Colmstr. 1, Leipzig-Stö. (Germ.) | Gvidanto: Ekzekutiva Komisiono de SAT 23, rue Boyer, Paris XX | Administranto: R. LERCHNER Colmstrasse 1, Leipzig-Stötteritz

Organizo de l' fronto kontraŭ milito

de *W. Barski*

Transgrupiĝoj kaj ŝanĝoj, kiuj okazas nun sur tutmonda ŝaktabulo estas nenio alia, ol konstruado de lasta barikado, lastaj remparoj, sub kies ŝirmo internacia kapitalo prepariĝas al lasta ofensivo kontraŭ prol-taro.

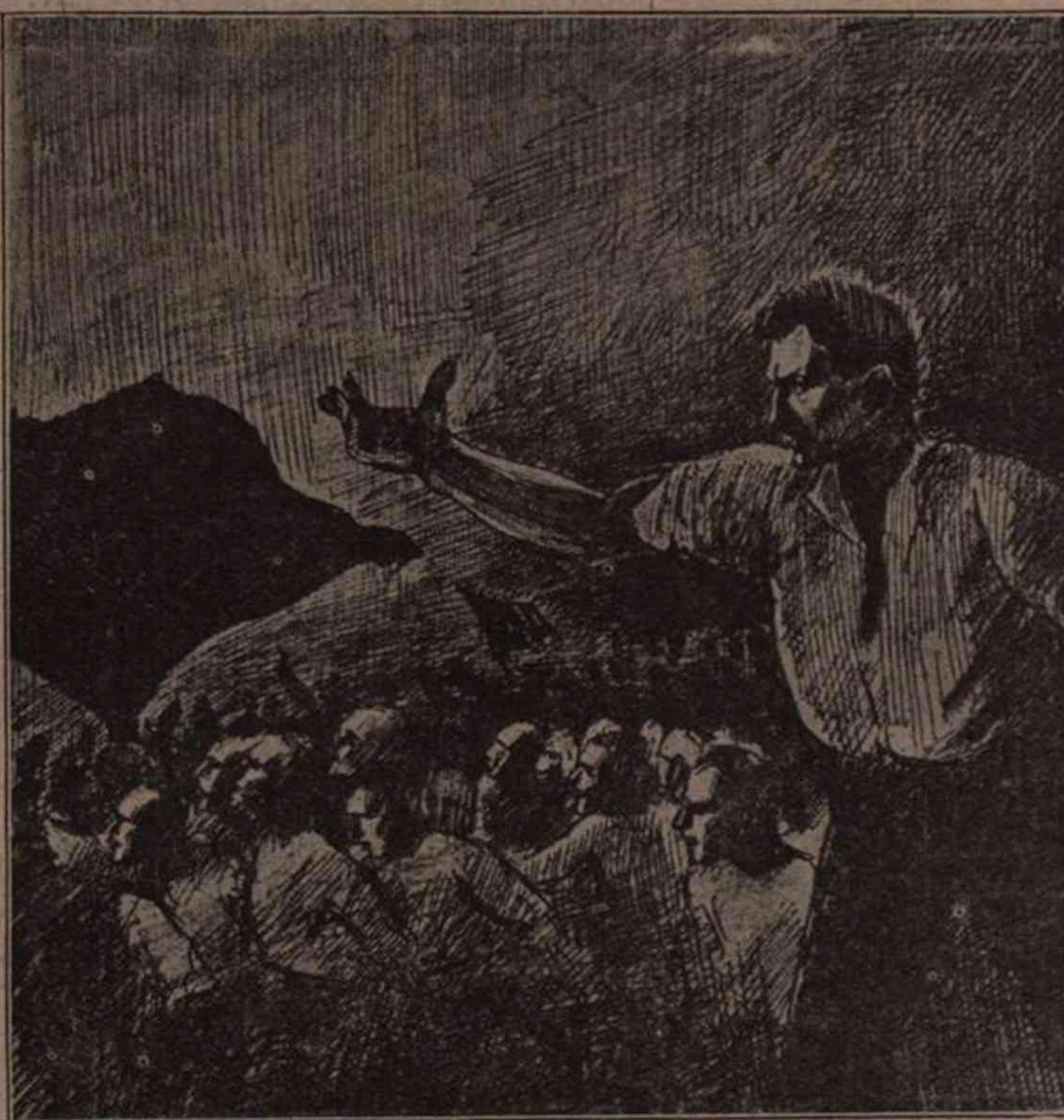
Tiu-ĉi prepariĝo estas por burĝaro demando de tago — afero de vivo aŭ morto.

Imperialistaj ŝtatoj absorbitaj per ekstera politiko (blokado de Rusio, Oriento-Ĉinio, Hindio, Egiptio, militoj en Maroko kaj Sirio, okupado de germanaj teritorioj) ne rimarkis danĝeron kiu eliĝas el interno; tiu-ĉi danĝero estas potenca revolucia movado, kiu rapidege ekposedas okcidentan Eŭropon, precipe britan Imperion.

Jam potenca, hodiaŭ pli malfortigita en siaj transmaraj terposedaĵoj kaj krom tio subfosita per akra krizo ekonomia en lando, ne elektante rimedojn penadas (Imperio) grupigi la tutmondan kapitalon, por savi pereantan senapelacie — malnovan soci-ordon.

En ĉi-momento malkaŝiĝis la tuta falso kaj hipokriteco de hodiaŭaj regantoj; en momento kiam proleta penso rapide ekposedas popolmasojn, kiam potenciĝas klaskonscio ĉe proletmasoj, proletaro devas fine kompreni kio estas tiuj-ĉi sanktaĵoj kaj sakramentoj, je kies nomo ĝi verŝis sangon dum multaj jaroj sur ĉiuj kampoj de l' mondo.

Kiam tion postulas interesoj, malaperas ĉiuj rasaj kontraŭecoj (kvazaŭa kaŭzo de militoj), oni forgesas pri "kulpuloj" de l' tutmonda buĉado, forigas de antaŭ okuloj terurajn bildojn de vandalismo kaj krueleco de "pikelhaŭbo" — ĉion-ĉi kion koalicio uzis dum la milito, por dokumentigi neprecon de tuta ekstermo de Germanio.

Hodiaŭ — persono, kiu subskribas rejnan traktaton estos neniu alia, nur marŝalo de Lia Cara Moŝto Hindenburg, homo, kies nomon Antanto enskribis en nomaron de militaj kulpuloj — nune — prezidanto de germana respubliko.

Proletaro de okcidento bone komprenas nunan rolon de R. S. F. S. R. (Sovetunio) en evolucia movado kaj scias, ke ia ajn atenco je libereco de ŝtato laboriste-kamparana, estus samtempe atenco je libereco de tutmonda proletaro.

Bedaŭrinde organizo de unueca fronto por kontraŭstari unuigitan kapitalon estas ankoraŭ ne efektivigita. Proletaro dividita je vico da reciproke interbatalantaj grupoj malfortiĝas kaj per tio ĝi plifirmigas pozicion de kapitalo; la lasta, ĉiun ekŝanceliĝon aŭ neunupensecon en labortendaro, eluzas konforme al siaj celoj.

Sur ĝusta fundamento staris kongreso de Trade-Uniono en Anglio, decidinte ne subteni rejnan paktón, kiel akton kontraŭ-batalante interesojn de internacia laborist-klaso, kaj vokante al unuigo de profesiunuiĝoj. La unua etapo por efektivigo de tiu-ĉi ideo estas la bloko de profesi-unuiĝo anglaj kaj rusaj, unuiganta 11 milionojn da laboristoj.

Ago de anglaj kaj rusaj laboristoj en tiel grava historia momento, devas esti ekzemplo por proletaro de aliaj landoj.

Pola proletaro devas nepre protesti kontraŭ entiro de ĝi en la orbiton de burĝaraj interesoj, ĝi devas ekprotesti des pli, ke tiu-ĉi protesto rilatas defendon de tuta laboristklaso.

Dum 7 jaroj pola proletaro estis muta ilo en manoj de diversnacia kapitalo, dum 7 jaroj ĝi estis defenda bastiono por bandaĉo de internaciaj spekulantoj, nutriĝintaj je malsato kaj mizero de milionoj.

Pola proletaro, kune kun alilanda proletaro devas organizi komunan fronton kontraŭ minaco de nova milito, kaj ankaŭ

plej granda kaj plej kruela el reakcioj — kontraŭ faŝismo; blanka teroro estas unu el metodoj de faŝismo — ĝi donis jam sufiĉe abundan rikolton en la tuta vico da eŭropaj ŝtatoj.

Oni devas esperi, ke malgraŭ forta nacionalista agitado de kapitalo kaj same de ĝia servistaĉaro — la klaskonscio de proletaro estos tiom solidara, ke super kapoj de malmultaj malamdisvastigantoj ĝi kapablos kunigi fratajn manplatojn kun ekspluatitoj de aliaj landoj, por krei novan vivon, en kiu interesoj de tuthomaro superos interesojn de nemultaj, de generitaj unuopuloj, hodiaŭaj regantoj de vivo de tutaj nacioj.

Trad. el "Wolnosc" (Libereco) *H. Halpern.*

La enkonduko de l'asekuro kontraŭ maljuneco — invalideco kaj morto en Aŭstrio

La aŭstria registaro finfine komunikis en la parlamento la projekton pri la enkonduko de l' asekuro kontraŭ maljuneco-invalideco kaj morto, kaj la reformo de l' asekuro kontraŭ malsaniĝo kaj akcidentoj. Daŭris sufiĉe longan tempon, ĝis la kristan-nacigermana registaro ellaboris kaj publikigis ĉi necesan, de la aŭstria laboristaro sopire atenditan projekton. Mallongan tempon antaŭ la lastaj parlamentaj elektoj la tiama ministro por sociala administrado Schmitz de la socialdemokrataj deputitoj estis devigita promesi, ke tuj post la elektoj li en la nova parlamento proponos la projekton pri la enkonduko de la laborista asekuro.

S-ro Schmitz donis tiun promeson antaŭ la elektoj, li rompis ĝin post la elektoj. Pro tio la sociald. deputitoj atakis tiun lakeon de l' entreprenistoj, ĝis li devis eksiĝi. Sed ankaŭ lia posteulo, s-ro Dr. Resch, bezonis preskaŭ jaron por ellabori la projekton. Nur post la nedubebla deklaro de la sociald. en la unua aŭtuna kunsido, ke la parlamento fariĝos ne laborkapabla, se la sinjoroj en la ministrejo ne plej rapide finos siajn laborojn, prosperis la laboro. Nun fine la registara projekto kuŝas sur la tablo de la parlamento. Kaj nun komenciĝos la efektiva parlamenta batalo je la unuopaj decidoj de la treege ampleksa projekto kaj la praktika efektivigo de la asekuro kontraŭ maljuneco-invalidceo kaj morto.

Sed oni ne kredu, ke la entreprenistoj jam rezignis sian sabotadon kontraŭ la enkonduko de la laborista asekuro. Kaj oni ne kredu, ke la registaro Kamek-Resch estas malpli obeema la diktatorojn el la industripalaco, ol estis la registaro Seipel-Schmitz. El la longa parolado, per kiu s-ro Resch enkondukis sian projekton speciale unu frazo estas okulfrapa, kiu klare montras, kiel la s-roj opinias pri ĝi. La registaro, diris Resch, estas tutplene konscia pri tio, ke la ekonomia situacio de l' estanteco ne eltenos la ŝarĝon, kiu al ĝi estiĝos el tiu ĉi leĝo. *Al la praktika enkonduko de la laborista asekuro ni nur tiam povas serioze pensi, kiam la ekonomia situacio estos tiel pliboniĝinta, ke oni kun trankvila konscio al ĝi povos doni tiun novan ŝarĝon.* Tio signifas: la parlamento decidu pri la leĝo, sed la praktika enkonduko okazu kelke da jaroj poste, ĝis kiam la ekonomia krizo estos subigita. La samon postulis la ĉefunio de la industriistoj kaj kion la kapitalistoj diktas, tio estas por la kristan-laborista reprezentanto ministro Resch nerompebla leĝo. Do, la sinjoroj opinias, ke la laboristaro kontentiĝu kun la parlamenta teatraĵo de akcepto de la leĝo, ne havante la certigon, ke al la leĝo tuj ankaŭ sekvos la praktika efektivigo. Sed la sinjoroj eraros. La aŭstria laboristaro pruvos al ili, ke oni ĝin ne povas trompi, ke ĝi scios rimedojn kaj vojojn por efektivigi ĝiajn postulojn.

Sed ankaŭ el la enhavo de la registara projekto la influo de la entreprenistoj estas klare videbla. En majo la registaro prezentis projekton al la ekonomiaj kooperacioj. Nia laborista tago kaj la laboristaj ĉambroj postulis esencajn plibonigojn de la projekto. Preskaŭ neniu de tiuj postuloj estas konsiderita en la registara projekto. Pro kio ankaŭ la registaro interrilatu en la demando de la laborista asekuro kun laboristoj? La asekuro por laboristoj devas esti organizita laŭ la deziroj de l' entreprenistoj. Tial vi retrovas antaŭ ĉio ĉiujn mankojn, ĉiujn nesufiĉajojn de l' antaŭprojekto de majo. La maksimumo de l' asekura rento estu laŭ la plej alta salajra-klaso 69 ŝ. pomonate kaj 6 ŝ. ŝtata subvencio, do 75 ŝ. pomonate. Sed ĉi maksimumon povas atingi nur tiuj, kiuj jam dum 500 semajnoj estas asekuritaj. Por la personoj, kiuj ankoraŭ ne estas 10 jarojn asekuritaj, estu la rento 44 ŝ. kaj 6 ŝ. ŝtata subvencio, do 50 ŝ. pomonate. Per aliaj vortoj, la maksimumo estas la jam nun en Wien donita subvencio por malriĉuloj. Ĉar nun la transirtempaj decidoj por tiuj laboristoj, kiuj maljuniĝis antaŭ ol la laborista asekuro estis kreita, entute mankas, kaj ĉar tiuj maljunaj laboristoj ne pli povas pagi kotizon, ili ne povas ricevi pli altan subtenan ol 50 ŝ. pomonate. Ili ricevus laŭ la registara projekto esence pli malmulte ol ili hodiaŭ ricevas, sub la titolo senlaborula subvencio. Efektive kristana, vere sociala leĝo, kiu al maljunaj laboristoj, kiuj ne plu trovas laboron, pli malbonigus la situacion. Efektive kristana, vere sociala leĝo, kiuj la maljunajn laboristojn pro tio punas, ĉar la asekuro kontraŭ maljuneco-invalideco kaj morto ne pli frue estas efektivigita. Sed ankaŭ tiun ĉi almozrenton donas s-ro Resch al la industri-laboristoj. La ceterajn laborulojn li konsolas per estonta speciala leĝo. Sed la registaro ne nur malaprobis la plibonigojn de la ekonomiaj kooperacioj, ĝi eĉ kuraĝis la antaŭprojekton plimalbonigi. Plej impertinente tio ĉi montriĝas en la decidoj pri la organizado de la asekuro. Laŭ la antaŭprojekto de majo estis intencita, ke la estraroj de la malsanulaj kasoj konsistu el 4 kvinonoj de laboristaj reprezentantoj kaj 1 kvinono el reprezentantoj de entreprenistoj. Laŭ la nuna projekto registara, 2 trionoj el laboristoj 1 triono el entreprenistoj. Oni komprenas tiun intencon, se oni scias, ke samtempe la proporcio por la elektoj de la estraroj estas enkondukata. La ekz. tri kvaronoj da laboristoj elektas la liston de la socialistoj kaj unu kvarono la liston de la flavaj organizaĵoj, tiam la entreprenistoj kune kun la flavaj havas la duonon de la mandatoj. Do, 3 kvaronoj da laboristoj estos majorata de unu kvarono. La konsisto de tia estraro ebligu do al la koalicio inter entreprenistoj kaj flavaj organizaĵoj forpreni de la organizita laboristaro la gvidadon de l' asekuroj kontraŭ malsaniĝo. Ĉi provoj sufiĉas por konatiĝi kun la verko de la ministro Resch. Tute certe la aŭstria laboristaro trovos vojojn kaj rimedojn por rompi tiujn intencojn de la ministro por antisociala administrado. *Slezak, Jos.*

Gravaj okazintaĵoj en Litova Universitato

En nia lando ĉio estas permesata al reganta partio, ĉiuj krimoj de ĝiaj anoj estas pravigeblaj. Kiel pruvo estu jenaj okazintaĵoj.

25. oktobro Milita Juĝo kondamnis al morto unu homon, nome Nochim Jubiler, kiu pro iuj politikaj kaŭzoj atencis kontraŭ soldato. La saman tagon li estis ekzekutita per mortpafo. Tiu severa apliko de mortpuno dum paca tempo ekscitis ĉiujn honestajn animojn. Kaj jen la Societo de Socialistaj Studentoj havis kuraĝon malkaŝe protesti kontraŭ tiu ĉi fiago per jena eltiro el protokolo, pendigita en ilia vitrino[1]) en Universitato: "... homo estis mortpafita. Tio estas vica kruelago de kristan-demokratoj. Ni protestas kontraŭ tia kruela teroro de regantoj kaj memorigas la kamaradojn pri urĝa neceso montri al laboristaj masoj la kulpulojn de tiu ĉi teroro. Estraro de Societo de Studentoj Socialistoj."

La burĝaj gazetoj ekkriegis, ekaŭdinte tiun ĉi liberan vorton, nomante socialistajn studentojn kontraŭŝtatuloj, mortigistdefendantoj, bolŝevikoj. Sed la ŝtatpotenco ankoraŭ silentis. Ventego antaŭsentiĝis. Kaj jen ĝi eksplodis. Junaj reakciuloj, fidelaj ĉashundoj de kristan-demokrata partio, antaŭiris siajn mastrojn. Okazis jene. La 8. nov. socialista societo aranĝis en universitata salono paroladon kun diskutoj je la temo. "Rajtoj de studentoj kaj ilia reprezentado." Por ĉiuj studentoj estis libera eniro. K-do V. Karosa devis paroli. Sed apenaŭ la kunveno estis malfermita, sur la estradon eksaltis estontulo[2]) Matulionis kaj alvokis siajn kolegojn

[1]) Vitrkesto por anoncoj.

[2]) Estontuloj — asocio de kristan-demokrata lernantaro.

ne lasi paroli al "bolŝeviko" kaj "kontraŭŝtatulo" kaj forpeli socialistojn el salono. Liaj vortoj estis signalo por organizita bando de klerikaluloj kaj naciistoj, kiuj sin ĵetis per pugnoj sur la kunsidprezidanton k-don Boruta kaj la parolonton k-don Karosa. Kelkaj socialistoj rapidis helpi al siaj kamaradoj. Okazis malegala interlukto. Pugnojn kaj seĝojn lasis la atakintoj al laboro; unu (leŭt. Steponaitis) minacis eĉ per revolvero. En la salono aperis polico, kiu tamen baldaŭ retiriĝis. Plimulto de socialistoj estis puŝitaj el la salono. Reakciuloj triumfis per kantado de nacia himno: "Litovio, patrolando, tero de herooj" . . . Kelkaj luktantoj estis sangigitaj, kelkaj seĝoj kaj tabloj estis rompitaj. Fine venis rektoro kaj silentigis la ĉeestantojn. Studentoj disiris.

Morgaŭan tagon ĉiuj gazetoj raportis pri ĉi-okazintaĵo. Protestoj kaj indignaj rezolucioj ŝutiĝis el ĉiuspecaj organizaĵoj, eĉ el provinco. Nur la ŝtata kaj kristandemokrata preso pravigis la atakintojn kaj ne ĉesis kriegi pri kontraŭleĝeco de socialista protesto, pri komunistemo de societo de studentaj socialistoj pri la neceso fermi la societon kaj forpeli ĝian estraron el universitato.

Universitata senato esploris la proceson kaj anoncis sian verdikton. Kiu do estis punita? Kompreneble . . . socialistoj. Estraron de socialista societo oni eksigis por unu jaro el universitato, la societo mem estas fermita ĝis 1. januaro 1926. Kaj la milita komandanto siavice punis administrative la estraron de socialista societo kaj ankoraŭ unu personon, kiu kuraĝis sin defendi dum la atako, per unu monato de malliberigo pro ilia protesto kontraŭ mortpuno. Oni diras, ke kelkaj arestitoj estis eĉ turmentitaj per elektro.

Kaj kiel oni punis bandon de atakintoj? Al 3 pli kuraĝaj "herooj" universitata senato esprimis sian . . . malaprobon, kaj nur tion. Sed la estontuloj kaj naciistoj estas ankoraŭ ne kontentaj. Interalie ili kunvokis unu pure faŝistan kunvenon, kie ili kriegis, ke ankaŭ universitata senato estas bolŝevikdefendanto. Multaj voĉoj proponis ataki la redakciojn de "Socialdemokrato" kaj "Litoviaj sciigoj" kaj disfendi iliajn fenestrojn pro la vera priskribo de okazintaĵoj.

Jen kio okazas en demokrata respubliko Litovio, kies konstitucio garantias al ĉiuj vortliberon kaj kunvenliberon. Aliaflanke, tiu-ĉi fakto montras, kiel malfortaj sentiĝas la reakciuloj. Unue, ili ne kuraĝis per vortoj disputi kun socialistoj en la kunveno kaj pli fidis al siaj pugnoj. Due, tuta registaro ektimis pro malgranda sur papera protesto de kelkaj junuloj kaj punis ilin per malliberigo.

Ankoraŭ pli ektimos kaj ektremos niaj dikventruloj, kiam la masoj leviĝos kaj aktive protestos kontraŭ ilia severa regado. Alproksimiĝos do iam tiu horo!

Filo de Vilaĝano.

La stato de bulgaraj laboristoj

De kiam la bulgara burĝaro prenis en siajn manojn la ŝtatan regadon, de tiam la bulgara laboristaro komencis suferi. De tiu ĉi tago la laboristoj kaj kamparanoj eksentis la novajn kaj pli terurajn malbonojn. Ili jam pruvis, kio estas faŝismo kaj vera burĝa regado. Ankoraŭ de unuaj tagoj de sia regado ĝi montris al laboristaro, ke ne nur per kantoj oni laboras, sed ankaŭ alimaniere. Vi devas bone scii, ke vi estas pli taŭgaj por gardi viajn interesojn. Vi jam vidis, ke per unu skuo vi sukcesis faligi la tiranan regadon de Stamboliski. Kaj la burĝaro donis tre bonan ekzemplon al Bulgara laboristaro, kiamaniere ili devos gardi siajn interesojn. Post tiu ĉi dato en Bulgario jam komenciĝis pli gravaj okazintaĵoj. La bulgara faŝista registaro laŭvice komencis detrui la proletajn organizaĵojn. Komence ĝi malpermesis politikajn partiojn, kaj ĉiuj politikgvidantoj estis arestitaj kaj juĝataj kiel malamikoj de nuna sociordo kaj malamiko de "Patrio". Post la politikaj partioj, la burĝa registaro detruis la profesiajn organizaĵojn, kaj ĝi per dekreto malpermesis la ekzistadon de profesiaj organizaĵoj, kiuj ĝis nun ekzistis. Ĝi konfiskis ĉiujn havaĵojn kaj aliajn objektojn, kiuj apartenis al ĉi organizaĵoj. Al laboristoj ĝi promesis, ke ĝi zorgas por ili. Ĝi devigas fabrikposedantojn, ke ili donu laboron por ĉiam. Ke oni ne interesiĝu plu pri profesiorganizaĵoj, ĉar oni ne havas iajn bonojn de ili. Pro tio, kio estas bezono al laboristaro, ili turnu al nuna registaro kaj la lasta estas devigata doni materialon kaj moralan subtenon al laboristoj. Sed, oni ne parolu pri profesiaj organizaĵoj kaj ne parolu pri klasbatalo kaj striko, ĉar tiuj ĉi vortoj estas danĝeraj. La strikoj malhelpas al bona evoluo de nuna registaro. Se vi parolas pri strikoj kaj klasbatalo, ne nur vi ne estas helpata de nuna registaro, sed ankaŭ vi estas taksita kiel malamiko al registaro.

De tiam la bulgara laboristaro restis sen profesiaj organizaĵoj. Ili jam ne povas gardi siajn proprajn interesojn, ĉar la tuta bulgara laboristaro estis disŝirita de siaj profesiaj organizaĵoj, kaj ili ne povis bone gardi kaj kontroli la aferojn, kiuj okazas dum tiu ĉi tempo. La bulgara burĝaro entuziasmigitaj de grandaj venkoj nun puŝis al pli grandaj aferoj. Oni per decido de la centra komitato al grandkomercistoj konsentis, ke je la 15. sept. malpliiĝos la salajroj por laboristoj po dek procentoj. Kaj la grandaj fabrikistoj faris tion kaj ili malpliigis la salajron. La laboristoj ne povis protesti kontraŭ tiaj kondiĉoj, kaj ili povis fari nenion eĉ ne diri unu vorton. Se oni diras ion, la burĝaj agentoj tuj komunikas al policestro, ke estas homoj, kiuj agitas kontraŭ nuna registaro kaj ili tuj estas arestitaj. Sed devos scii la tutmonda laboristaro, ke en Bulgario estas policoficejoj en ĉiuj laborejoj, kie laboras pli ol cent personoj, la policestro delegas unu personon, kiu kontrolas kaj gardas, kion legas la laboristoj, kaj kio raportas, ĉu ili parolas kontraŭ nuna registaro. Kaj la fabrikposedantoj ne nur malpliigas la salajron al laboristoj, sed oni komencis fermi siajn laborejojn sub preteksto, ke oni ne havas laboron. La fabrikposedantoj jam fermis siajn laborejojn preskaŭ en ĉiuj urboj. La laboristoj estis ĵetitaj sur la straton sen laboro, kaj oni devas iri de laborejo al laborejo por trovi laboron, peti burĝajn hundojn, ke ili donu laboron. Sed vane! Pli ol 30000 tabaklaboristoj estas senlaboraj. Preskaŭ en ĉiuj urboj tabakfabrikoj estas fermitaj kaj la laboristoj estas ĵetataj sur la straton sen ia helpo. Eĉ la fabrikistoj daŭras fermi la laborejojn, kiuj ĝis nun laboris. Post unu semajno ĉiuj fabrikoj estos fermitaj. En ĉiuj metioj jam regas senlaboreco kaj ĝi kreskas ĉiutage po dekmiloj da laboristoj, kiuj restas senlaboraj. La senlaboreco en Bulgario pli kaj pli disvastiĝas, ĝi ampleksas preskaŭ ĉiujn metiojn. La senlaboruloj petas nunan registaron, ke ĝi donu sian helpon, se ĝi ne povas materiale subteni la senlaborulon, sed ĝi ordonu ol posedantoj, doni laboron al ili. Nur ili povas subteni, kaj oni atendas ilian subtenon. Sed ĝi eĉ ne aŭdas la alvokojn de senlaborulo, kaj mutas antaŭ ili. Ĝi respondas nenion, ili kontentiĝas nur silente. La laboristoj per siaj gvidantoj intencis fari kunvenon de senlaboruloj, sed vane! La nuna registaro ne permesas fari tiun kunvenon, malgraŭ la rajtoj de la leĝoj, ke ĉiuj bulgaraj civitanoj povas kunveni kaj paroli, kion ili volas. Sed al laboristaro ne estas permesate fari tion. La laboristoj ne estas bulgaraj civitanoj; oni povis pagi sian imposton kaj plenumi ĉiujn ordonojn de la registaro, krom tiuj ĉi devoj la laboristoj ne povas postuli aliajn reformojn. En sia vivo ili nur povas esti militistoj kaj gardi la interesojn kaj kapitalojn de nuna burĝa registaro. Se la laboristoj provas kunveni kaj pripensi, kiamaniere oni povas eliri de ĉi tiu malbona stato, kaj kion fari pri sia bono. En tiu ĉi momento la agentoj komencas disvastigi, ke ĉiuj, kiuj gvidas la laboristojn, estas komunistoj, kaj la registaro tion atendas, kaj la kunveno estas malpermesata. Nun la laboristoj provos kunveni en sendependaj sindikatoj. Sed estas dube, ĉu la mona registaro permesas. La estonto montras.

Zdrovejkin.

Mussolino iaras ordon en Italio

Ĉiuj italaj loĝioj framasonaj estas okupitaj per militistaro. La socialistaj organizaĵoj senescepte estas malpermesitaj, ĉiuj laboristaj gazetoj malaperis. Depost la 5. novembro en tuta Italio eĉ ne unu opozanta gazeto plu aperas, nur kelkaj burĝaj, kiuj prisilentis ĉiun ajn kritikon aŭ priparolon de la faŝismo, la agojn de la faŝistoj kaj la perfortmetodojn de la registaro jam depost monatoj. Stranga stato en Italio. Do ni tre atentu la pluan evoluon en tiu lando de la faŝismo.

El Polio, lando de senlaboreco kaj striko

La 25. sept. oni reduktis laboristojn de brikfarejo de Marki Grojeckie kaj Kozalin, lasante la reduktitojn sen vivrimedoj. ĉar ne nur lasta salajro estis tre malgranda — *sed oni ne pagis al ili por forpermesoj!!* Krom tio — oni ne donis al senlaboruloj atestojn, rajtigantajn ricevadi monhelpon por senlaboruloj.

Oni ordonis al membroj de Estraro de Unuiĝo, kiuj defendis senlaborulojn, iri for de sur tereno de fabrikoj, asertante, ke ili ĉio-egale ne havos laboron, se eĉ fabrikoj estos funkciigitaj.

Fabrikaj loĝejoj de laboristoj estas en mizera stato ĝis tioma grado, ke dum pluvo la tuta havaĵo de laboristoj naĝas sur akvo.

En la brikfarejo Lubna NS — 36 familioj laboristaj (senlaboruloj) estos en la plej proksima tempo forpelitaj sur pavimon.

Laŭ la lasta statistiko en Polio estas nun 203500 senlaboruloj. Rilate al pasinta semajno ĉi-nombro pligrandiĝis je 3560 personoj.

En Lodz politika polico arestis kelkajn personojn, suspektatajn pri komunismo, inter aliaj junan virinon sub pseŭdonimo Hanka, Eugeniusz Giesenstocke, Izrael Friedberg, Stanislav Kazimierz Tybur kaj Antoni Kubiak.

Antaŭ nelonge registaro aĉetis en Francio dekkelkajn subakvajn boatojn malgraŭ krizo kaj manko de mono por la plej necesaj aferoj kaj ajoj.

En kelkaj branĉoj de vestaĵ-industrio senlaboreco atingas 80—90 %. Tia stato estas ankaŭ en la ĉapa branĉo, kie senlaboreco regas de post kelkaj jaroj, sed nun ĝi atingis la plej altan gradon.

En Lodz okazis granda demonstracio de senlaboruloj sekve de neelpago de salajroj al senlaboruloj. *H. H.*

Mortigoj eksterordinare premiataj en Ameriko

En la lando de la linĉa justeco kontraŭ negroj, kaj de la grud- kaj plummetodoj kontraŭ judoj kaj laboristgvidantoj regas "justecopinioj", kiuj eĉ en Eŭropo de la blanka teroro povas estigi certan stimulon ĉe la reakciaj elementoj.

La bankasocio de Illinois pagas por la kapto aŭ mortigo de bankrabisto premion de 250 dolaroj. Tiun ekzemplon sekvis la juvelista asocio en Chicago kun la promesa pago de 1000 dolaroj por ĉiu mortigita juvelŝtelisto. Kondiĉo nature estas, ke la mortigo necesas kaj laŭ la leĝoj de la ŝtato Illinois estas permesata. Nature laŭleĝecon oni ĉiam post mortigo povas pruvi. Sekve estas fakto, ke en Ameriko por kapto de vivanta juvelŝtelisto, la juvelistoj nur pagas kvaronon (250) dum por mortiga 100 dolorojn. Mortu la senposedulojn, vi fariĝos riĉulo! Klasbatalo ne signifas rabado, tio estas komprenebla por ni sennaciuloj. Sed ĉu en la libera Ameriko nepre necesas tia premia metodo ni tamen pridubas. Oni donu al ĉiu proleto okazon por labori kaj pagu al li tiom, kiom li bezonas por vivpovi, certe tiam la juvelrabado ne plu okazos en tia amplekso. Sed kiu rabas pli, ĉu la juvelposedantoj aŭ la juvelrabantoj? Sekve ni devus mortigi tiujn, kiuj ne laboras sed rabas pleje, eble ni nuligus per tiuj metodoj laŭ la amerika "justecopinio" pluan rabadon.

La striko de la tramistoj en Frankfurt a. M.

Karaj gekamaradoj, ni jam raportis en n-o 58 de "Senn." dum la daŭro de la striko. Nun post la fino pri la sukceso ĉar multaj diverslandaj kolegoj sendis konsentleterojn. Por ĝuste kompreni, mi donu pli detalajn informojn al vi, kaj pro tio necesas rememorigi vin al la tempo de antaŭ 1914. Tiam oni pagis la urbajn tramistojn en Ffm. laŭ gradigita tarifo. Komence 100 markojn pomonate kaj post 27 laborjaroj ĉe la urbo 116,65 markojn. La veturigistoj ricevis 5 markójn pli, se ili bone kondutis sin. Tial la plejmulto ne estis organizita kaj kontenta, ĉar ili post ĉiu 2. aŭ 3. jaro ricevis 5.— aŭ 7.50 markojn pli ol la pli junaj laborkolegoj, kaj post 10jara servo ili ricevis ĉe bona konduto la opulan kontrakton kiel oficistoj. Post la milito la tramistoj organiziĝis kaj atingis bonan kolektivan tarifon. En la jaro 1923 la ekonomia situacio estis tiel malbona, ke oni ĉie maldungis la laboristojn, ankaŭ la urbo Ffm. maldungis 600 tramistojn. Preskaŭ ĉiujn, kiuj estis dungitaj post la milito, oni ree maldungis. Samtempe oni malaltigis la horsalajron de 57 pfenigoj al 48 pfenigoj, ĉiuj tramistoj havis nun la saman salajron, kaj la maljunaj, kiuj estis kaj estas ankoraŭ la plejmulto, ree volis gradigitan tarifon laŭ la regnaj laboristoj kaj oficistoj, kiu garantias pli altajn sociajn alpagojn. Ekz. la tramistoj ricevas por la edzino kaj ĉiu infano 3 pfenigojn po horo la oficistoj po monate por la edzino 12 markojn por la infano 16 ĝis 20 markoj. Tiun la tramistoj ne atingis, sed ili do havis bonan sukceson. Ili ricevis de post la 15. V. 1925 75 pfenigojn po horo kaj 7 pfenigojn la konduktoroj kaj 8 pfenigojn la veturigistoj kiel veturaldono kune kun 82 ĝis 83 pfenigoj 234oble monate. 1. La striko daŭris 8 tagojn kaj ili detenis la plilongigitan labortempon. 2. Ili atingis gradigitan tarifon (laŭ laborjaroj) jenan tabelon. De komenco ĝis la 5. jaro 85 pfenigojn, de la 5. ĝis la 10. jaro 88 pfenigojn, de la 10. ĝis 15. estas antaŭ pagenda monata salajro de 213 markoj, de post la 15. jaro 218 markoj kaj al veturigistoj 2 markoj pli, tio estas granda sukceso, sed ne tro granda, ĉar la maljunaj tramistoj estas la plej multaj.

Ni esperu, ke la sukceso je la 1. IV. 1926 fariĝos pli bona, ĉar la tarifo daŭras ĝis tiam. Ĝis tiam antaŭen en la batalo kontraŭ la kapitalismo. *A. M. 94.*

DISKUTEJO

Luktado por rajtoj

Tiu artikolo en n-ro 5 de "Sennaciulo" signita de "Neŭtralulino" trafe tuŝas ĉefproblemon de la emancipinda proletario tutmonda. Ĝi ekvigligis en mi demandon, jam de longe cerbumitan, kiu konvenas kiel kompletiga alpendaĵo de nia neŭtralulina verketo. Konsiderante la obstinan rezervemon, eĉ antipation, de la plimulto de niaj kunvivantoj, rilate al proletaria klasbatala organizado, al kiu ili nepre apartenus, koncerne iliaj vivkondiĉoj, — (Tiucele mi ne diferencigas ĉu socialdemokrata, komunista, aŭ anarkista, se eĉ la vojoj estas diversaj, tamen la celo — nuligo de la kapitalista sociordo estas komuna. Tial al proletario estas morala devo partopreni ĉe iu ajn tiucela organizaĵo) — same suferantaj, kiel ni pro maljusteco flanke de la reganta ekspluatanta klaso. Konsiderante ĝeneralan malkontentecon, insultado aŭdebla ĉie, kie oni havas okazon interrilati, pri friponaĵo, parazitantaj supersatigataj gesinjoroj ktp., sed aniĝo al iu ajn klasbatala organizo, per kio nur estas eble forigi tiajn malbenindajn fenomenojn, la plejmulto ne volas adaptiĝi. Kial? Kutime oni solvas tiun demandon per klarigo de indiferenteco de la amasoj, simile kiel la pastroj al plendanta mizerulo — Estas dia volo tiel. — Tielaj solvoj estas ja tre simplaj tamen ne helpas ion ŝanĝi. Ke la sensolidareco bazos nur je malkuraĝo oni ne asertu, ĝi havas diversajn kaŭzojn. Mi volas citi nur tiun, kiu estas plej facile evitebla, la maltaŭga agitadmaniero: La plej kutima, sed erara estas tiu, ke oni prefere trumpetas en la mondon libereco — libereco! — ni ja havas liberecon — ni povas mortaĉi pro malsato ĉiam kaj ĉie, se al ni plaĉas; ĉu tio ne estas la plej altgrada libereco? Tamen per tio ni ne allogas plimulton por plenigi niajn vicojn. Nur tiuj, kiuj komprenas la veran sencon de la vorto kaj jam de naturo estas dotataj kun revoluciemo, aliĝas; tamen ili ne donas la necesan nombron de batalantoj. La plejmulto perceptas la vorton Libereco kiel senbrideco, per kiu ĉiu povas fari kaj lasi laŭ plaĉo, tial malkonfide oni rigardas laboristan revolucian movadon. Serioze pensantaj bonkarakteraj homoj, taŭgaj por plua agitado forrestas, timante, ke fine estiĝos konfuzado kaj malbonordo. Nia devizo estu! Rajto kaj justeco! Aŭ bonordo kaj justeco! Neniu escepte la kapitalistoj kaj iliaj parazitoj estas kontentaj pro la nunaj cirkonstancoj. La tuta laboranta homaro sopiras je rajto kaj justeco. Kiu el ĝi ne scius, ke ili nur estas havigebla per batalo? Rajto, justeco kaj bonordo fine akirata; la tiel ega alvokata Libereco tute memestiĝe aperos kun ili, tial ĝia aparta akcentigo estas superflua.

Meditanto (SAT-ano 1533)

Pri malsanoj

Mi volus iom kontraŭdiri al k-do K. Fröding je lia artikolo "Malsanoj". Mi volus rememorigi l' aŭtoron de ĵus citita artikolo pri la bakteriologio, kiu nuntempe forte disvolviĝis. La bakteriologio ne nur povas elpreni bacilon aŭ bakterion ian el homa korpo, sed kreante kaj aliigante la cirkonstancojn de ĝia vivado observas ĝian vivadon ekster la homa korpo, ĝian plimultiĝon kaj influon je vivaj organismoj, homaj kaj bestaj. Ĉi-tiuj observadoj montras, ke certa bakterio kaŭzas nur certan specifikan malsanon. Ekzemple: Se la bakterio de l' tifo aŭ de l' ĥolero atakas iun homon, la homo akceptas nur tifmalsanon, aŭ nur ĥoleron, sed ne ian alian malsanon. Iel ajn malbone la homo nutradus, li neniam malsaniĝos je l' tifo aŭ ĥolero, se la bakterioj de ĉi-tiuj malsanoj ne eniĝas en lin, la bakteriologio en siaj eksperimentoj montras al ni, ke se ni enigos sub haŭton de ia eksperimenta besto bakterion de l' tifo, la besto malsaniĝos tife. Fama scienculo Meĉnikov infektadis simion je sifiliso, inokulante al ĝi spiroĥeton, elprenitan al homa korpo. Sen spiroĥeto malestas sifiliso, sen la bacilo Löfleri malestas la difterito! Vere estas, ke neregula nutrado, ke multemanĝado povas kaŭzi malsanon, sed tiu-ĉi malsano atakas digestan organaron! Vere estas, ke malvarmumo povas kaŭzi diversajn katarojn, kiel nazkataron, raŭkon ktp. Sed neniam kaj neniel tromanĝado aŭ malvarmumo alkondukas al ĥolero aŭ tifo sen specifikaj bakterioj, kiuj eniĝas organismon. Sed malvarmumo aŭ malsanoj de digestaj organoj malfortigas la homon kaj tiamaniere faras lin pli facila akirajo por bakterioj. La sama malsano estas nur batalado inter homa organismo kaj bakterioj! Se venkas organismo — la homo resaniĝas, se venkas bakterioj — aperas morto. Vin admiras, kamarado, kiel malsana homo venkas milionojn da bakterioj? Vi, kredeble, forgesis pri la fagocitado, pri la antitoksinoj kaj aliaj rimedoj, per kiuj malsana homa organismo iom post iom venkas bakteriojn, kvankam da ili estus milionoj. Se bakterioj en homa korpo plimultiĝas milionoble, tiel same en homa organismo plimultiĝas siaj defendaj rimedoj. Malsano ja estas nenio alia, kiel alvoko, mobilizacio de ĉiuj batalantoj en organismo kontraŭ ĝiaj malamikoj — bakterioj. Ĝenerala batalo difinas la venkonton. Vi mem diras, kamarado, ke "variolo estas tute netiminda". Jes, tio estas vero! Sed kial? Tial, ke en vakcinado ni havas nun la potencan armilon kontraŭ variolo, kaj inter vakcinitoj tute malestas ĉi-tiu terura malsano. Se vi kunmetos kune kun varioliĝinto iun sanan homon, sed ne vakcinitan, kiel ajn li manĝus, kiel ajn li "zorgus konservi la korpon varma kaj helpus la eliminon de venenoj per ŝvitigaj rimedoj" li malsaniĝos je variolo, se li ne havas imuniteton. Vi estas prava, dirante, ke proteinoj povas kaŭzi malsanon. Jes! Sed tia malsano ne estas tifo, aŭ variolo, sed estos malsano sni generis. Do, ne nur tromanĝado, sed multaj aliaj kaŭzoj okaziĝas fonto de diversaj malsanoj. Kaj medicinistoj de l' tuta mondo streĉas ĉiujn siajn fortojn por trovi kaj ellerni tiujn-ĉi kaŭzojn kaj batali kontraŭ malsanoj per efektivaj armiloj, ricevataj per helpo de l' scienco kaj l' eksperimento, ne el fantazio! . . .

N. Ŝtankovskij (Lihoslavlo)

La internacia lingvo

I.

La historia proceso kondukas al la lingva unueco

Ni opinias, ke la SAT-anoj, ne scipovantaj la francan lingvon, profitos je la legado de kelkaj partoj el la verko de k-do E. Lanthy: "*La Langue Internationale*". *Tial ni prezentas tradukon de la I., II. ĉapitroj kaj parton de VIII.* La Trad.

Antaŭ raporti konkrete pri la nuna movado celanta adopton de unu lingvo internacia necesas montri, per kelkaj ĝeneralaj konsideroj, ke tiu movado disvolviĝas laŭ la senco de la historia proceso. Se aliel estus, ĉiuj penoj de la propaganduloj de iu ajn mondlingva sistemo estus plej nete fiaskontaj. Kaj la agitemaj laboristoj ne devas interesiĝi je kimera kaj utopia entrepreno.

"La problemo pri la origino de la parolo miksiĝas kun tiu pri la origino de l' homo kaj pri la origino de la homaj socioj; ĝi koncernas la primitivan historion de l' homaro. La parolo kreiĝis samtempe kun la grada disvolviĝo de la homa cerbo kaj kun la formiĝo de la socio[1])."

La origino de l' homo fugas en la nokton de la prahistoriaj tempoj kaj pri tiu problemoj tiomfoje diverse debatita, tiu verketo ne pretendas liveri ajnan hipotezon pli malpli akceptindan. Gravas tamen klare difini la punkton de kie ni ekpaŝis. Tiel ni pli utile vidos la faritan iradon kaj observos la farotan.

Ĝenerale oni cedas, ke la legendoj enportas kelkajn vererojn. Sub simbola aspekto, ili kaŝas realajn faktojn, kies konturoj aliformiĝis tra la jarcentoj. Verŝajne la legendo de la Babel-Turo indikas la originon de la transformiĝo de unu lingvo en diversajn dialektojn. Tiu opinio konformiĝas cetere al tio, kion instruas la lingvistiko: "La plimulto el la lingvoj nune uzataj en Eŭropo apartenas al unu sola grupo lingva; alivorte ili rezultas el transformoj de unu sama lingvo, nomita "hindo-eŭropa", kies unueca periodo estas prahistoria, kaj kies konsistigaj elementoj jam de longe tre disiĝis[2])."

Ni ne scias kiamaniere la lingvo hindo-eŭropa perdis sian unuecon dum la prahistoria epoko, sed male ni povas sekvi la diverĝan movadon de la latino, kiu naskis la roman-lingvojn nunajn: "Dum ĝis la roma Imperio daŭris, dum ĝis la roma civilizacio restis sama en ĉiuj provincoj, tiam la latino konservis sian unuecon. Sed, ekde la IIIa jarcento post j. k., la antikva civilizacio oscilas. V-an jarcenton, la Imperio rompiĝas, kaj ĉiu provinco havas propran sorton.

La interlandaj rilatoj fariĝas malfacilaj. Ĉiu regiono, ĉiu urbo havas vivon apartan. De tiam, la lingvo disvolviĝas laŭ maniero aparta en ĉiu urbo. Kun la en diversajn naciojn dissplitiĝo de la roma Imperio, samtempe la latina lingvo dissplitiĝas en diversajn lingvojn. IX-an jarcenton, la franca, l' itala, la hispana estis malsamaj lingvoj, kvankam en Francio, en Italio, en Hispanio oni senĉese pretendis paroli latine kaj kredis ja, ke oni latine parolis[1])."

La sama fakto ripetiĝas je epoko pli proksima; la franca lingvo parolata IXan jarcenton dividiĝas en regionajn dialektojn dum la meza Epoko, tio pro la dispeciĝo de la aŭtoritato dum la feŭda reĝimo.

Male, la unueco en politiko kaj la unueco en civilizacio trudas la unuecon en lingvo. La roma civilizacio estis trudinta la latinon al la tuta Imperio. Same, en Francio, sur la ruboj de la feŭdismo, la reĝismo trudas la dialekton de (l'Ile de France) la Pariza regiono al ĉiuj provincoj. Tiel formiĝis la franclingva unueco.

Niaopinie, tiuj du ekzemploj sufiĉas (multaj aliaj estas citeblaj) por montri kiel kreiĝas kaj detruiĝas unu lingva unueco. La ekzisto de la lingvo hindo-eŭropa dum la prahistoria epoko supozigas je unu tiama unueco de civilizacio. Pri tio, s-ro Meillet diras.

"Por krei unu lingvan unuecon, necesa estas unu nacio, kiu konscias pri sia unueco. Nenio rajtigas paroli pri raso hindo-eŭropa; sed nepre ekzistis iam (oni ne scias ĝuste kialoke nek kiatempe) unu hindo-eŭropa nacio[2])."

S-ro Lucien Febvre, profesoro ĉe la Strasburga Universitato, jene rimarkigas ke, je malproksima epoko, ekzistis ja . . . "socioj vastaj, ampleksaj disŝovantaj sian civilizacion sur grandegajn spacojn. Oni eble miras pri tiel longaj perspektivoj, sed malprave, ĉar nun ankoraŭ, la Eskimoj kovras spacon 8000 kilometrojn longa, de Alaska ĝis la orientaj bordoj de Grenlando, de l'insulo Pasko ĝis la insularo Samoa, de Nov-Zelando ĝis Sandwich; do sur spacego trifoje pli granda ol Eŭropo, ekzistas praktike nur unu sola lingvo; post kelkaj horoj, ajna Tahiti-anoj kapablas kompreni eĉ paroli la dialektojn de Nov-Zelando, de Markizo- aŭ Sandwich-insuloj[3])."

[1]) *J. Vendryes*, profesoro ĉe la Paris-a Universitato, en sia libro: *Le Langage* (La Parolo), paĝo 8 (1921).

[2]) *A. Meillet*, profesoro ĉe "Collége de France", en sia libro: *Les Langues dans l' Eŭrope Nouvelle* (La Lingvoj en la nova Eŭropo) paĝo 15 (1918).

[1]) Les Langues dans l'Europe Nouvelle (La Lingvoj en la nova Eŭropo) tie-ĉi kaj tie.

[2]) *Introduction á l'étude comparative des langues indo-européennes* (Enkonduko al kompariva studo de la lingvoj hindo-eŭropaj), 5a eldono paĝo 405 (1912).

[3]) *La Terre et l' Evolution humaine.* (La Tero kaj la homara evoluo) p. 187 (1922).

Se mankas la politika unueco, tiam la unueco de civilizacio sufiĉas por konservi la lingvan unuecon. Sed, konsiderante la nunan tempon, ni konstatas, ke malaperis la kaŭzoj kiuj, en la pasinto, rompis la lingvan unuecon. Plenumita estas la ciklo de la disiĝo kaj diverĝo de la popoloj. Ni ekpaŝas en la tempon de tutmondeco. La tekniko, ido de la scienco, ĉiutage pliproksimigas la popolojn kaj teksas inter ili pli kaj pli da solidarecaj ligiloj. La distancoj nuliĝas. L'aviado kaj la senfadena telegrafio penas senĉese al malvastigo de nia planedo. Nun, por iri de Paris ĝis Moskvo, oni pasigas malpli da tempo ol antaŭ cent jaroj por iri de Paris ĝis Lyon. La transmisio de la parolo ignoras la distancon. Ĉio tendencas unuformiĝi: poŝto, fervojo, kostumoj, fabrik-sistemoj ktp. Preskaŭ ĉiuj opinioj komune asertas, ke la civilizacio celas unuecon.

Plie, la kapitalista Imperiismo tendencas krei tutmondan ekonomion. Tion pruvas firme la interveno de Ameriko en la aferojn de Eŭropo ruiniĝinta kaj vundita. Nenio kapablas haltigi la marŝadon de la nepro: la nunaj nacioj estas fandiĝontaj en unuecon pli grandan, samkiel la provincoj fandiĝis en nacian unuecon. La ĉiam kreskanta nombro de ĉiaspecaj organizaĵoj internaciaj montras klare, kiadirekten paŝas la homaro. Kiu scias observi sen ajna antaŭjuĝo, tiu facile konvinkiĝas, ke la historia proceso kondukas certe al unueco de civilizacio kaj konsekvence al unueco de lingvo.

(Daŭrigota) Tradukis el la franca *L. B.*

El Britio

5 el la estroj de la Brita K. P. malliberiĝas je 1 jaro; 7 je 6 monatoj. La juĝistaĉaro diris, ke eĉ la K. P. estas kontraŭleĝa. Ŝveliĝas simpatio por ili eĉ inter k-doj, kiuj ne konsentas kun ili en la afero de tuja ribeligo en la armeo. Eĉ la "Liberala" Partio protestas parlamente kontraŭ la proceso kaj ĝia atako kontraŭ libereco en opinio kaj parolado.

Ankoraŭ komisiono enketas pri la bankrota karbindustrio. La posedantoj nun argumentas, ke la mallaboremo de la ministo, lia "alta" salajro kaj lia labortago de 7 horoj ruinigis la industrion; sed eĉ ili konfesas, ke la "reparacia" karbo el Germanio detruis por ili la vendejon speciale en Francio kaj Italio.

La registaro brita fanfaronas; ke ĝi jam aranĝis komitatojn en ĉiu distrikto, por prepari kontraŭ ebla ĝenerala striko en la venonta majo, kiam la aliaj sindikatoj denove helpos la karbministaron. En majo finas la subvencio registara kaj estas decidata la salajro de la ministo.

Sennacieca Asocio Tutmonda

Asocia Sidejo: 23 Rue Boyer, Paris-XXe
Adm. Sekretariejo: Lerchner, Colmstrasse 1, Leipzig-Stötteritz — poŝtĉeka n-ro 6835

OFICIALA INFORMILO

Celo: *Utiligi praktike la internacian lingvon Esperanto, por la klasaj celoj de la laboristaro tutmonda (vidi la Statuton).*

Al tiuj, kiujn interesas Sennaciulo

Jam videbliĝas ĉermetoj ĉe la en aŭtuno plantita arbo. En diversaj lokoj entuziasmaj kamaradoj ekkonas la neceson kaj ekprenas la bridojn en la manon, por denove enreligi la elreliĝintan ĉaron. Ili demonstras tion per renovigo de sia propra abono kaj plue komencas varbi novajn abonantojn.

Pasis la periodo, kiam kelkiuj, ĉu prave aŭ malprave, malinklinis al SAT kaj ties organoj, asertante, ke ili (SAT kaj ĝiaj organoj) estas tro komunist-tendencaj; ke oni ne povas aparteni al ĝi (SAT), malpli ĝin propagandi. Hodiaŭ post ŝanĝo en la SAT-aparato, kiam tiuj argumentoj ne plu estas aktualaj, oni tamen nur malmulte ekscias pri subteno aŭ kunlaboro de tiuj antipatiuloj. Ĉu ili serĉas novajn argumentojn aŭ la vojon por alproksimiĝi? Nu, ni esperu, ke ili baldaŭ trovu la lastan.

Aliflanke, la konsciuloj zorgu pri bona kaj sufiĉa suko, kiu kreskigos la ĉermetojn al fruktodonaj branĉoj. Estas necesa la fekundigo de la grundo kaj tio konsistas en energia firmigo de nia organizaĵo, de niaj organoj, de nia tuta aparato.

Ĉiu grupo organizu la fakon "por SAT-a laboro" eĉ ĉiu sola membro surprenu tiun taskon.

Rilate al varbado oni elektu en sia grupo kasiston, kiu per konstanta, ĉiusemajna enkasado de partpagoj plifaciligos al membroj, abonantoj ktp. la vivon en SAT; (tiel procedi jam postulas la ekonomiaj cirkonstancoj) kaj daŭre peras ĉion kun la administracio. — — — Rilate al kunlaboro ĉe la gazeto, oni organizu kolektivan verkadon, ĉu adaptiĝante al enhavo de "Senn.", ĉu donante novajn konsilojn. (Vid. la art. "Kiel ni vivis kaj laboris" "Senn." n-ro 8.) Mankas ekzemple ankoraŭ el multaj landoj la raportaj artikoloj aŭ tiuj, kiuj priskribas ekonomian staton, okazintaĵojn ĉu en la proletara aŭ esp-a movadoj ktp. Ekz. ni citu precipe la nordajn, okcidentajn kaj sudajn landojn, kiuj nin tre malabunde provizas per materialo. Estas devo de ĉiu SAT-membro laŭpove subteni, kunlabori en ĉiuj rilatoj por pli firmigi kaj bonigi nian parolilon.

Antaŭ ĉio, principo estu citi nur faktojn kaj sufiĉe koncize, se vi laboros laŭ tiu devizo, nenies laboro estos vana.

Eksiĝo el Redakcia Komisiono

Gek-doj *Artur Lewin* kaj *Johanna Teichmann* (ambaŭ anark.) eksiĝis el la Redakcia Komisiono, ĉar la Red. Kom. malakceptis enpresigon de artikolo pri TLES en Sennaciulo. — Sekve tiu tendenco ne plu estas reprezentata.

Aliaj tiu-tendencaj k-doj ne troviĝis, sekve nun ne estas reprezentantoj de tiu tendenco en Red. Kom. *Red. Kom.*

Laboristaj masoj postulas utiligon de Esperanto

15. nov. en Kazanj (Tartara Respubliko, Sovetio) okazis senpartia konferenco de urba regiono. La ĉefa punkto en la programo de la konferenco estis la problemo pri internacia laborista unuec-fronto. Dum la diskutado, kiu sekvis post raporto pri tiu ĉi temo, nia k-do Lidin rakontis al la konferenco pri nia unuecfronta SAT kaj atentigis pri valoro de esp-o por starigo de la unueca fronto.

Rezulte la konferenco akceptis jenan rezolucion:

"Senpartia konferenco de laboristoj kaj oficistoj de Kazanj aprobas la laboron de angla-soveta komitato en ĝia celado, atingi unuecan, tutmondan, sindikat-movadon, alvokas laboristojn ĉiulandajn al unueca sindikata Internacio kaj metas antaŭ Komintern kaj Profintern la problemon pri utiligo de la unueca internacia helplingvo Esperanto, kiel unu el rimedoj por garantii la kreon de unueca fronto laborista."

La konferencon partoprenis 400 delegitoj, reprezentantaj pli ol 8000 laboristojn kaj oficistojn de Kazanj.

≡ KRONIKO ≡

Britio

Londono. Dum la jarkunveno de la Laborista Esperantista Klubo, kiu okazis lastan semajnon, la sekretario raportis pri la tre bona financa stato de la klubo, malgraŭ tio, ke ne ekzistas kotizo, sed nur monkolekto, kaj membro estas ĉiu, kiu dum jaro vizitas almenaŭ 10 foje la klubon. Dum la jaro 10 alilandaj kamaradoj vizitis nin, kaj la membroj pli multnombre ol antaŭe ĉeestis. Oni lernis kanti multajn novajn kantojn el nova Laborista Kantaro, akompanata per piano, kiun oni antaŭ ne longe starigis en la klubon. Pro la decido de la Sindikata Kongreso en Scarborough, alpreni Esperanton, kaj pro artikoloj en Esperanto en la ĉiutaga laborista ĵurnalo "Daily Herald", la klubo ricevis alfluon de novaj lernantoj al sia klaso, kiu okazas antaŭ la ĝenerala kunveno. Kelkaj membroj de la klubo starigis klasojn en siaj distriktoj.

Estis ankaŭ starigita Libertempa Kaso, al kiu la klubanoj kontribuas laŭvole ĉiusemajne, kaj en ses semajnoj troviĝas en la kaso pli ol kvin funtoj por libertempoj. Oni formis Lego-Rondon de "Queen Silver" por cirkuligo de la liberpensa gazeto laŭ ŝia nomo. Unu el niaj kamaradoj enkondukis brilan ideon por vendi literaturon de Esperanto. Ĉiu partoprenanto pagas egalan

sumon en loterion kaj la gajnanto bonŝance akiras valoran libron, kiun li eble neniam aĉetus. Dum la somero oni faris tre sukcesan paroladon en Hyde Parko, kie multaj klubanoj parolis antaŭ granda aŭdantaro kaj oni vendis multajn propagandlibrojn kaj lernolibrojn.

Teo kaj malkaraj manĝaĵoj sentigis niajn membrojn komforta kaj donis sufiĉan profiton por renkonti iun deficiton kiu eblus okazi.

La klubo decidis aniĝi al SAT kaj al la nacia asocio (Brita Ligo de Esperantistaj Socialistoj) por plifortigi la poresperantan agadon. Ankaŭ ni aliĝis al la nove starigita kaj energia Nacia Federacio de Laboraj kaj Metiunuiĝaj Kluboj por puŝi nian lingvon en tiuj sferoj. Ĉiumonate dum la jaro ni anoncos en "Daily Herald" pri klasoj kaj klubo por kiu celo oni voĉdonis specialan sumon.

Du foje dum la jaro ni sendis monhelpon al la Proletara Ruĝa Helpo por suferantaj proletaroj en aliaj landoj. Ni ankaŭ sendis al la Pola Registaro kaj la Pola Ambasadoro en Londono proteston kontraŭ la proceso kontraŭ Lansutekij, skribita en Esperanto.

Oni jus starigis komitaton de Londonaj Esperantistaj Kluboj por pligrandigi la vendadon de "International Language", bonega angla lingva gazeto por propagando de Esperanto pere de la ĵurnalvendistoj. En ĉiu numero de tiu gazeto estos enmetata speciala flugfolio donanta detalojn pri kluboj, klasoj ktp.

Oni diskutis temojn, kiuj tuŝis de Marks ĝis Coué.

Nia klubo bone funkcias kaj la klubanaro estas tre kontenta pri ĝi.

J. Floro (Londono).

Francio

Lyon. En la 3 kursoj malfermitaj de la Esp. Laborista Grupo estas 40 gelernantoj.

Duagrada kurso estas malfermita en Laborborso la 23. novembro — 15 gelernantoj (Gvidanto K-do Roux).

La 16. nov. okazis ĝenerala kunveno de Esp. Lab. Grupo. Anoj kaj lernantoj estis kunvokitaj. Ĉeestis 62 gek-doj. K-do Françon nur de 3 monatoj varbita al Esperanto kaj al SAT paroladis pri lia vojaĝo kaj restado en Sovetio. Tiu k-do partoprenis la delegitaron de l' edukistoj. Li tre interese klarigis ĉion kion li vidis kaj li konstatis, ke la vivo de laboristoj en Sovetio pli kaj pli fariĝas bona kaj agrabla. Li konfesis, ke kvankam tute ne ilin serĉinte, li trovis esperantistojn en ĉiuj urboj, kie la delegitaro haltis por enketi. Dankon al k-doj el Stalingrad kaj Tiflis, kiuj akceptis nian amikon! La sukceso de tiu kunveno ja pruvas, ke en Lyon nia movado kreskas.

La 26. nov., nia k-do Arnaŭd parolados pri Esperanto ĉe publika kunveno organizita de l' kompartio.

H. Nicollet 771.

Germanio

Chemnitz (Saksio). Sabaton, la 12. dec. 1925 okazos en "Popoldomo", kunveno de L. E. A. grupo Chemnitz, en kiu nia k-do. Willy Bennewitz parolados pri siaj travivaĵoj en Sovetio kiel ano de laborista delegacio al Sovet-Ruslando. La kunveno komenciĝos je la 8. horo. K-do W. Bennewitz parolados en esp-o. La gek-doj el Chemnitz kaj lokoj proksimaj al Chemnitz, estas invitataj viziti ĉi tiun verŝajne tre interesan kunvenon.

SAT-ano 2401.

Essen. La SAT-anoj de Essen okazigis dum la tempo de 9.—15. novembro esp. ekspozicion.

Interalie estis aranĝita "Rusa angulo"; se oni en Rusio oficiale eldonis poŝtmarkojn — kaj kartojn en Esperanto, tiam la lingvo do devas iel utili — tiel la vizitantaj laboristoj konkludis vidante la esp. karton kaj anoncis sin partopreni kurson.

Ankaŭ la aĵojn de alilandaj kamaradoj atente la sciemuloj rigardis sentante, ke oni tiel povas krei veran internaciecon — sennaciecon. Tion ankaŭ opiniis laborista gazeto el Essen, kiu raportis pri la ekspozicio. La instruistoj de la senkonfesa lernejo ankaŭ ne preterlasis la okazon, montri al la infanoj jam eklernintaj Esp-on, tiujn vidindaĵojn.

Koncize — ni kontentige sukcesis, almenaŭ pli bone, ol ni mem antaŭe esperis. Relative multe da SAT libroj estas venditaj.

Por partopreni kurson sin anoncis tiom da gelaboristoj, ke ni povis malfermi kelkajn kursojn kun proksimume 100 lernantoj. Nun funkciadas ĉi-tie 21 kursoj.

Fine ni ankoraŭ aldonu, ke ni per la ekspozicio tutbone konvinkis la venintajn proletojn, ke Esperanto estas taŭga ilo por igi nin klaskonsciaj kaj, ke ĝi bone servas ĉien ajn semi revoluciemon kaj batalemon kontraŭ niaj subpremantoj.

Ĉiuj k-doj, helpintaj nin, perjene kore estu dankataj. *SAT grupo, Essen.*

Nederlando

Amsterdam. K-do Winterink, publikigas en Onze Strijd organo de la Ned. Ligo de Komerc- kaj Kontoroficistoj serion da artikoloj pri esp-o. En la sama

"Metamorfozo"

Laŭ unuecvoĉa konfeso laborkabineto de s-ro Breiht estis la sola en sia speco. En ĉi-ĉambrego ĉiam regis atmosfero farema, ofte multvivkostajn aferojn oni decidis tie ĉi, do meblaro kaj priservantaj ĝin elektrikaj (s-ro Breiht ĉiam estis — progresinstinktplena kaj liberpensa, do ne ŝatis vivemajn servistojn) aparatoj tute valoris sian gloran lokon.

L' oportuneco, reĝimordeco kaj lukso aferema — jen principoj, kiuj bazis ĝin kaj ĝiajn ornamaĵojn, ellaboritaj de la plej famaj artistoj kaj stilistoj de l' mondo.

Mirinda, tre mirinda kaj enviinda estis enhavo de ĉi-ĉambro, sed io alia senfine fierigis s-ron Breiht kaj kontentigis lin, — ĝi estis Monumento de l' progreso.

Sur la majesta piedestalo, plej majestpoze altiĝis la kolosa virinfiguro superkaptenanta la ekbruligitan torĉon — simbolon de l' kulturo, homfrateco kaj vivharmonio —.

Multjare staris ĝi en la sama, kvazaŭ neŝanĝebla pozo; malnovan meblaron anstataŭigis plejnovstila, tekniko donacis novajn kaj novajn, senlangajn plenumistojn de la homa volo, amasigante kabineton, sed monumento de l' progreso neniam perdis favoron majstran, regante en la sanktejo de l' naturreĝo.

* * *

Pasis la tempo. Same funkciadis la mirinda kabineto de l' tutpova sinjoro, same furiozis monumento de l' progreso, sed jam kadukiĝis la maljuna korpo de la malnova mondo kaj el la kadavro de l' pasinto montriĝis verdaĵo de l' estonto.

Pasis la tempo. Iom rompetis la kutima paco de la mirinda ĉambro. Senpaceme sonetis telefonoj kaj frapetis telegrafo, gardpozis meblaro, eĉ ne ŝanĝebla monumento de l' progreso perdis sian majestecon kaj la eterna torĉo de l' kulturo en la mano de l' ŝtonoza virino ŝajne iom balancetis, timeme aŭdante pasojn de l' vivo. S-ro Breiht perdis bondigestadon.

Pasis la tempo. Furioze laboradis sanktejo de l' aferoj altaj; senfine sonetis telefono, kraketis afermaŝinoj; senfine, senfina telegrafrubando elfrapetis terure fersonajn, razilakrajn vortojn: — ĥomeksciliĝo, striko, revolucio kaj rapidiĝante respond-elportis — vipoj, pendigiloj, malliberejoj, milito . .

Malgrasiĝis, paliĝis, malfortiĝis s-ro Breiht.

Ŝajnis, estingiĝis la torĉo de l' kulturo en la mano de l' progreso, simbolanta virinon kaj fermis ŝi siajn okulojn ektimiĝante fajrojn de l' nuntempo.

* * *

Silentas aparatoj. Malordo en la ĉambro de l' ordo. Aĵoj de l' scienco kaj arto estas disĵetitaj sur kotaĵigita planko. Haltis pulso de l' estinta vivo. Ĉirkaŭita per senlangaj atestantoj de l' estinto, la majstro de la objektoj, furiozvizaĝa kaj bestaspekta, enŝovinte fingrojn griziĝinta nekombitan kapharon, freneze rigardadas figuron de l' giganto disbatanta ĉenojn ĉirkaŭligantajn terglobon, kies muskoloza korpo stariĝis sur la piedestalo de l' foriginta virino de l' progreso.

Tra malfermitaj fenestroj enflugas, plenigante ĉambregon de l' maŝinsonoj, gajaj akordoj, kanto de l' libero . . .

Dm. Albanov, Saratov

gazeto ni legas, ke la supre nomita Ligo proponis je la intern. kongreso de Komerc- kaj Kontoroficistoj kaj Teknistoj: 1. aperigi la Intern. Sciigojn ankaŭ en esp-o; 2. permesi esp-on kiel kongreslingvo. La propono estis transdonata al la internacia estraro por ellaboro.

A-dama studa klubo eldonis flugfolieton pri SAT kaj esp-o.

Enschede. K-do de Bruin publikigas artikolojn pri esp-o kaj SAT en De Comunistische Gids.

KORESPONDADO

TARIFO

Korespondado: Unu enpreso: Simpla trilinia anonco kostas 0,50 mk. or., ĉiu plia linio la samon.

Ni nur akceptas anoncojn kun samtempa pago.

MALLONGIGOJ: L = *letero.* PK = *poŝtkarto.* PI = *poŝtkartoj ilustritaj.* PM = *poŝtmarkoj.* bfl = *poŝtmarko sur bildflanko.* k.ĉ.l. = *kun ĉiuj landoj.* esp.ajo = *esperantaĵo.*

Ĉiuj petantoj pri korespondado havas la devon, nepre respondi almenaŭ unu fojon al ĉiuj petoj koncernantaj la fakon, por kiu ili sin enskribigis.

Bulgario

— K-do *Todor Todorov,* VIII. klaso, *Loveĉ,* dez. koresp. k. ĉ. l. pri ĉ. temoj, precipe pri Marksa Sociologio k. Filozofio.

Britio

— K-do *Harold Kear,* 21, Anerley Park, *London, S. E. 20,* dez. junajn korespondantojn por gelernantoj (13—16 jaraj).

Ĉekoslovakio

— K-do *Rudolf Burda, Plzen-Letná, No. 152,* dez. koresp. kun rusaj gek-doj kaj komunistinoj el ĉ. l. prec. el Francio, skrib. ankaŭ iom france. Sendu unue poŝtk.

— K-do *Viktor Potysz, Karvinná, No. 884,* (Silezio), dez. koresp. k. ĉ. l. PK, PI, L, PM, certe resp.

Germanio

— K-dino *Lotte Pelka,* Dimpfelstr. 48, *Leipzig-Schönefeld,* dez. koresp. k. ĉ. l. pri lab. sport- k. virina movadoj.

— K-do *Paul Jäger,* Taubestr. 25, I., *Leipzig-Schönefeld,* dez. koresp. pri ĉ. lab. temoj k. ĉ. l. L, PI. Certe resp.

— K-do *Richard Pförtner,* (17 j.) Petzoldstr. 11, *Sebnitz i. S.,* dez. koresp. k. ĉ. l.

— K-do *Erwin Kirchhübel, Erlau, 5-c., Amtsh. Rochlitz i. S.* dez. koresp. k. ĉ. l., volonte interŝ. papermonon kun Sovetio.

— K-do *Fritz Götze,* Jägerstr. 6, II. *Altenburg i. Th.* dez. koresp. pri vivkondiĉoj, L, PK, PI, k. ĉ. l.

— *"Membroj de Prol. Esp. Grupo"* dez. koresp. pri ĉ. temoj k. ĉ. l. Respondo garantiata. Bonvolu skribi al: K-do *Rudolf Szczepanski,* Alaunstr. 32, III. *Dresden-N 6.*

Adresŝanĝo: K-do *Ch. F. Hochhäuser,* Poste restante, Hauptpostamt, *Leipzig,* (antaŭe en Breslau).

Nederlando

— K-do *Nikolai Karotam,* Cleeffkade, 7, *Aalsmeer,* dez. koresp. kun gek-doj, havantaj spertojn pri organizo de intensa k. fruktiva laboro en SAT-grupoj k. lab.-esp. societoj.

— Esp. Grupo "Ĉiam Supren" Aalsmeer dez. koresp. pri ĉ. temoj seriozaj. Nia loka gazeto "De Meerbode" konsentis presi let. ricevitajn en Esp. Helpu al la praktika uzado de nia lingvo! Adresu ĉion al: K-do *A. H. Hoogervorst,* Seringenstraat, 6, *Aalsmeer.*

Sovet-Unio

— K-do *N. Fedorov,* ul. Krasniĥ Zorj, 50, kv. 6, *Leningrad,* dez. koresp. pri div. temoj, preferas junularmovadon k. akt. okazintaĵojn.

— K-dino *E. Tuljakova,* pr. Karla Libkneĥta, 63, kv. 15, *Leningrad,* serĉas gekoresp-antojn por sia grupo (kom. gejunuloj) pri junularmovado.

— K-dino *Klara Rubinŝtein,* ul. Urickogo, 17, *Ĉerkassi* (20 j.) dez. koresp. kun eksterlandaj k-doj. Respondo garantiata.

— K-do *A. Romanov,* ul. Karla Marksa, 13, *Ĉerkassi,* dez. koresp. kun eksterl. gek-doj k. interŝ. PM.

— K-do *Andreo Sidorov,* N. strelkovij polk Dondivizij, *Rostov n/D.* dez. koresp. k. ĉ. l. L, PK, PI.

— K-do *Konstantin Tulakov,* pr. K. Libkneĥta, 63, kv. 15, *Leningrad,* deziras koresp. k. ĉ. l. pri demandoj de sociala asekuro. Certe resp.

— K-dino *Zemskova Valentina,* ĵurnalistino, *Novonikolajevsk,* (Siberio), str. Komunistiĉeskaja, 82, dez. koresp. kun k-doj el ĉ. l.

Adresŝanĝo: K-do *Bojev Sergio,* Vetotdel Narkomzema, *Poltorak* (antaŭe en Orenburg).

PRESEJO: UNS-PRODUKTIVGENOSSENSCHAFT, LEIPZIG (GERMANIO)